

Lemezbeszámoló és néhány előadás

Szerző Administrator

2018. július 02.

Utolsó frissítés 2018. július 02.

A közelmúlt jelenései: A Nemzeti Összetartozás Napján (Szentendre, Szigetszentmiklós, Huguag), valamint lemezbeszámoló az Országos Idegennyelvű Könyvtárban. *Káfer István gondolatai Szvorák Katalin Tölgyfa-testvér című lemez bemutatójához:

Ezúttal rendhagyó módon a grafika kerül előtérbe. A CD tölgyfa koronája az ezeréves Magyarország térképét sugallja, híven tükrözve a tiszta forrás hajszálygökerzetét. Európa kivételes adottságú térségéről van szó. Itt minden etnikum és nemzetiség

- köztük a magyar - a politikai magyar/magyarországi/hungarus/uhorský nemzethez tartozik. Az etnikumok, a nemzetiségek különböztek, de a modern értelemben vett nemzet valamennyiük azonos hazatudata volt. Ennek a hihetetlenül nehezen megfogalmazható valóságnak szinte spirituális kifejezése Szvorák Katalin CD-je a maga lenyűgöző bizonyító erejével. Ehhez kiváló szellemi társ Andorka Tímea grafikája.

Mindezt a maga világában Bartók Béla sem tudhatta, de váteszi zsenialitásával érezte a kimondhatatlant. Ezért kísérletezett német jegyzeteiben a hungarisch és a magyarisch alkalmazásával. A szlovákok, népköltészetük "hungarikum", a "történelmi" Magyarország alkotó eleme, de nem "magyar". A terminológia mindeddig képtelen a politika lassan két évszázados rontásainak ellensúlyozására. A reformkori nemzetiségből, amelynek egyik része volt a magyar, a magyar nemzet és a más nemzetiségek diszkriminatív gyarkorlata jött létre. A békecsináló hatalmak rendezése többséget és kisebbséget szült, amit a proletárdiktatúra nemzetiséggé minősített. Szlovákia alkotmánya szerint a szlovák nemzettel együtt él a magyar nemzetiség. Ugyanígy nálunk is nemzeti nyelvünk mellett nemzetiségi nyelvekről, kultúráról, szószólókról beszélünk.

Szvorák Katalin CD-je a tiszta forrás bartóki valóságából merít. E végtelen mélységeket ízlelő Sebő Ferenc nem véletlenül hivatkozik a múlt század hetvenes éveitől kibontakozó táncház mozgalomra. Akkoriban kezdtek sejteni Kárpát-medence-szerte, hogy olyan örökség tör felszínre, ami véget vethet a pénz, a politika megosztásának és bomlasztásának. Sebő Ferenc CD-ajánló soraiban joggal idézi Vikár Bélát 1897-ből, hogy a dallamok gyűjtésének a hazai nemzetiségek zenéjére is ki kell terjednie... Bartók Béla egy lépéssel tovább ment az említett "ungarisch", "magyarisch" megkülönböztetésében, sőt javította egyik szlovák gyűjtőjének szlovák helyesírását! A CD-grafika sugallt égségének meghatározása örökösének a feladata.

A CD ezt az egységet árasztja, nem tagadva a mai realitásokat. Olyan mélységekbe pillant, ahol európai kultúránk alapjai találhatóak. Igaza van Sebő Ferencnek, hogy szlovák muzsikust idéz: "...

A szlovák népköltészet dalai ... a magyar népi kultúra szomszédsága, örökös kölcsönhatásban éltek egymás mellett." Ez az egybeforrottság pedig akkor is megmarad, ha a modern nemzeti kultúrák ma államközi kapcsolatok értelmezésében is virágozhatnak. A magyar-szlovák etnikai szimbiózis évszázadai azonban a mai magyar vagy szlovák állampolgár vérereibe is felszívódtak. Annál is inkább, mivel tömeges nemzeti identitás váltások kísérték. Mai szlovákok még tudnak magyarul, vagy már alig, ugyanígy ez a még és már magyarrá lett szlovákokra is érvényes. Szvorák Katalin a maga vállalt palócságával megoszthatatlan magyar-szlovák felföldiségével hungarus és keresztény európaiságot sugárzó hangjával valami egészen újat teremt. Békét a mai magyar-szlovák szellemi összefüggésrendszerben, ami hatni kezd a mindennapi gyakorlatban is.

Ehhez járul hozzá a szintén felföldi Varga Imre értő, természetes műfordításával. Az ő tollából - lelkéből is az árad, hogy a magyarnak legközelebbi rokona, testvére a szlovák, a szlováknak sem a cseh, hiába értik egymást.

Szvorák Kati kiejtése mindkét nyelvben és a nyelvjárásokban minden énekében a tiszta forrást idézi. Bartók Béla Tót népdalok c. gyűjteményének piszkozat-kiadása, újabb készülő kötetei Szvorák Katalin interpretációjával lesznek majd teljessé.

(Elhangzott június 7-én.)

Közreműködött: Cserta Balázs, Csörsz Rumen István

A Tölgyfa-testvér címet viselő CD dalanyaga Varga Imre költő szlovák népköltészeti műfordításai alapján kerültek Szvorák Katalin Kossuth-díjas énekművész legújabb albumába. A lemez méltó megvalósítása Káfer István gondolatának: "Magyarokat és szlovákokat még a rokonságnál is szorosabb szimbiózis fűzte egybe. Nemzeti kultúránk régi rétegeiben a nem magyar nyelvű anyag is a miénk és a magyar nyelvű anyag is az övék." Szvorák Katalin szinte minden kiválasztott népdalt egy-egy versszakban eredeti szlovák nyelven is megszólaltatja. A kíséret javát Csörsz Rumen István és Cserta Balázs, valamint egy leánykar kelti életre. A szlovák népköltészet a magyar népi kultúra szomszédságát képezik és örökös kölcsönhatásban éltek egymás mellett és egymással. Számos szlovák népdalnak vannak magyar rokonai, előzményei, megfelelői, dallampárhuzamai. A népdalok esetében kölcsönös hatást először Bartók ismerte fel, aki szerint a magyar népzene, tehát dallamvilágunk rengeteget köszönhet a szlovákságnak is. A török hódoltság ideje sok hasonló emléket, fájdalmat, hívott elő mindkét népben. A népköltészet, a népdal leghűbben tükrözi egy-egy nép lelkiségét. A szlovákság esetében is a szépséget, a szentség mellett a nyersséget, pajzánságot, de

megmutatja a gyengédséget, hamvasságot, de az erőt is. A kiválasztott énekek nagy része a nem régen megjelent Tölgyfa-testvér című kötetből (ART-Danubius, 2016) valók, melyek kiegészülnek árvai, lipitói népdalokkal, de elhangzik két nyelven például Bartók Négy szlovák népdal című művének forrása is. A Tölgyfa-testvér könyv megjelenéséig nem jelent meg magyarul olyan gyűjtemény, amely a szlovák népköltést a maga sokféleségében képviselte volna.

Szvorák Katalin éneke most "dallamra kelti" Varga Imre kiváló műfordításait. Szvorák Katalin 36. önálló kiadványa Sebő Ferenc Kossuth-díjas, a Nemzet Művésze ajánlásával jelent meg:..." A szlovák népköltészet dalai, balladái, gyermekdalai, népi imádságai, aratódalai és szerelmes énekei a magyar népi kultúra szomszédságát képezik és örökös kölcsönhatásban éltek egymás mellett és egymással. A múltat pedig „nem veszíthetjük el”, ahogyan egy szlovák muzsikus mondta, különösen nem, ha van rá esély, hogy abból a közös jövőnk is kibontakozhat."

- Szvorák Katalin éneke "dallamra kelti" Varga Imre műfordításait -

Megjelent a Tölgyfa-testvér című album, melyen Varga Imre szlovák népköltészeti műfordításai csendülnek fel. A lemez mottója Käfer István üzenetértékű gondolata: "Magyarokat és szlovákokat még a rokonságnál is szorosabb szimbiózis fűzte egybe. Nemzeti kultúránk régi rétegeiben a nem magyar nyelvű anyag is a miénk és a magyar nyelvű anyag is az övék." Szvorák Katalin szinte minden kiválasztott népdalt egy-egy versszakban eredeti szlovák nyelven is megszólaltat. A kíséret javát Csörsz Rumen István és Cserta Balázs, valamint a Dalinda leánykar kelti életre. Az énekek egy része a Tölgyfa-testvér című kötetből (ART-Danubius, 2016) valók, melyek kiegészülnek árvai, lipitói, honti, szepességi népdalokkal. A lemez Sebő Ferenc ajánlásával jelent meg. Az első lemezbemutatóra június 7-én kerül sor Budapesten az Országos Idegennyelvű Könyvtárban.